

Projekt EVVO

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ÚVOD K POJETÍ MODULU
ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ OBČANA
V RÁMCI REALIZACE PROJEKTU
PODPORA MONTESSORI PEDAGOGIKY NA ZŠ PASTVINY

Kolegyně, kolegové,

na následujících stránkách máte k dispozici soubor zatím tří ucelených krátkodobých či střednědobých strukturovaných projektů, které by nám měly pomoci realizovat ve vyučování některá témata oblasti *Environmentální výchova a vzdělávání občana*.

Mým záměrem bylo vytvořit podklady k možnostem práce s dětmi v Montessori třídách na prvním stupni ZŠ. Projekty, které vznikly, však mohou využít také kolegové z klasických tříd prvního stupně a některé aktivity i ti, kteří učí na druhém stupni ZŠ.

Strukturu projektů i vymezení pojmu *projekt* jsem převzala z publikace *Teorie a praxe projektové výuky*, jejíž autorkou je Mgr. Jana Kratochvílová, PhD.. Projekty nemusí být realizovány celé, podle potřeby je možné využít i pouze některé nabízené aktivity nebo naopak nevyužít všechny či zvolit jinou formu motivace, atd. Každý projekt obsahuje také doporučení, ve kterém ročníku by bylo optimální se jím s dětmi zabývat. Při vymýšlení aktivit a úkolů jsem se zaměřovala přednostně na žáky 3.-5. ročníku prvního stupně ZŠ, ale jak už je uvedeno výše, dílčí aktivity lze využít i při výuce s mladšími dětmi podle jejich schopností a záměru učitele.

Doufám, že vám dále navržené projekty ušetří čas, budou kvalitním teoretickým základem pro práci s dětmi v oblasti *Environmentální výchova a vzdělávání občana* a inspirací k zpracování dalších témat.

Mgr. Marie Švecová, srpen 2011

Obsah

Filosofie Montessori pedagogiky	6
Pojmy a principy pedagogiky Marie Montessori	7
Výukové metody a organizační formy práce v Montessori třídách.....	9
Výukové metody práce	9
Organizační formy práce.....	10
Montessori třída	11
Role pedagoga v Montessori třídě.....	13
Pojetí role pedagoga v Montessori třídě se inspiruje a do určité míry ztotožňuje s výše uvedeným dvanáctětem.	14
Učivo.....	15
1. ročník - Český jazyk a literatura	15
1. ročník – Matematika a její aplikace	16
1. ročník – Kosmická výchova.....	16
1. ročník - Hudební výchova.....	17
1. ročník – Výtvarná výchova	18
1. ročník - Tělesná výchova	18
1. ročník – Pracovní činnosti.....	19
2. ročník- Český jazyk a literatura	19
2. ročník – Matematika a její aplikace	20
2. ročník - Hudební výchova	21
2. ročník – Výtvarná výchova	21
2. ročník - Tělesná výchova	22
2. ročník – Pracovní činnosti.....	23
3. ročník - Český jazyk a literatura	23
3. ročník – Matematika a její aplikace	24
3. ročník - Hudební výchova.....	25
3. ročník – Výtvarná výchova	25
3. ročník - Tělesná výchova	26
3. ročník – Pracovní činnosti.....	27

4. ročník Český jazyk a literatura.....	27
4. ročník – Matematika a její aplikace	27
4. ročník - Hudební výchova	28
4. ročník - Výtvarná výchova.....	28
4. ročník - Tělesná výchova	29
4. ročník – Pracovní činnosti.....	29
5. ročník - Český jazyk a literatura	30
5. ročník – Matematika a její aplikace	31
5. ročník - Hudební výchova.....	31
5. ročník - Výtvarná výchova.....	32
5. ročník - Tělesná výchova	32
5. ročník – Pracovní činnosti.....	33
ČESKÝ JAZYK A LITERATURA	34
Charakteristika	34
ANGLICKÝ JAZYK	35
Charakteristika	35
MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE	36
Charakteristika	36
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE.....	36
Charakteristika	36
KOSMICKÁ VÝCHOVA	37
Charakteristika	37
HUDEBNÍ VÝCHOVA.....	37
Charakteristika	37
VÝTVARNÁ VÝCHOVA	38
Charakteristika	38
TĚLESNÁ VÝCHOVA.....	38
Charakteristika	38
Český výbor pro UNICEF.....	39
Český výbor pro UNICEF.....	52

Filosofie Montessori pedagogiky

„...tak jsme se přesvědčili, že vzdělávání není něco, co dělá učitel, ale že je to přirozený proces, který probíhá samovolně v každé lidské bytosti. Jeho podstatou není naslouchání slovům, ale praktická zkušenost, kterou jedinec získává při aktivním působení na své okolí. Úkolem učitel tedy není mluvit, nýbrž promyslet a připravit takový sled motivačních prvků, který by žáky vedl ke spontánnímu vstřebávání vědomostí a osvojování dovedností ve speciálním, pro ně připraveném prostředí.“ (M. Montessori)

- *„Dítě je tvůrce sebe sama.“ (M. Montessori)*

Montessori pedagogika je pedocentrická, je založena na důvěře v žáka, v jeho schopnost vlastního rozvoje.

„Obrazně by se dalo říci, že v každém z žáků je skryt obětavý, neúnavný učitel, který dokáže kohokoliv kdekoliv na světě dovést ke kýženému výsledku.“ (M. Montessori)

- *„Pomoz mi, abych to dokázal sám.“ (M. Montessori)*

Pedagogové žáky provázejí, poskytují mu prostor učit se být samostatné, nezávislé, zodpovědné. Pokud to žák potřebuje, má možnost se kdykoliv obrátit na učitele jako oporu v nejistotě.

- *Senzitivní fáze* jsou citlivá období, kdy je žák naladěn pro získávání určitých dovedností.

Učí se sám, bez velké námahy. V tomto období jsou získané poznatky trvalé (učení pro život). Pokud nejsou senzitivní fáze využity, žák se později učí dané dovednosti s větším úsilím a za delší čas.

Marie Montessori rozdělila vývoj žáka do tří stádií a každé nazvala podle toho, jaká činnost převažovala:

1. stádium

0 – 3 roky: duševní embryo

3 - 6 let: tvůrce člověka

2. stádium

6 – 9 let: průzkumník

9 – 12 let: vědec

3. stádium

12 – 15 let: organizátor

15 – 18 let: společenský účastník

- *Svobodná volba* je specifickou lidskou schopností a potřebou. Možnost naučit se tuto schopnost rozvíjet a respektovat u druhých vede žáky k demokratickým principům současné společnosti a zodpovědnosti za spoluutváření světa, jež je klíčovou rolí lidského druhu.

Pojmy a principy pedagogiky Marie Montessori

Připravené prostředí

- podporuje zájem žáka, je vnitřně motivováno k práci
- pomáhá mu zafixovat si správné pracovní návyky
- spolupodílí se na utváření individuality žáka
- žák se v připraveném prostředí snadněji učí být samostatné, zodpovědné
- zahrnuje prostory pro výuku, montessori pomůcky a učitele

Řád

- žák se lehce orientuje v uspořádaném prostředí, tím mu je umožňováno být nezávislé, svobodně si volit práci, naladit se na sebe, uvědomit si, s čím, s kým chce pracovat
- žáci pracují podle vlastních zkušeností a s takovými pomůckami, které jsou pro ně v daném vývojové fázi přiměřené, postupují od konkrétního k abstraktnímu, od jednoduchého ke složitějšímu

Svobodná volba práce

- v rámci daných pravidel si žák vybírá pomůcku, se kterou chce pracovat
- žák má možnost volby, učí se respektu

- k sobě (vnímat vlastní potřeby – tělesné, to, co ho právě zajímá, to, co chce rozvíjet)
- k druhým
- k prostředí
- pokud má žák možnost vybrat si, na čem chce právě pracovat, učí se s lehkostí a snadno vstřebává informace, které by si neosvojil, pokud na ně právě není naladěné nebo pokud by někdo jiný určoval, co právě musí dělat

Celostní učení

- žák postupuje cestou „od uchopení k pochopení“, k tomu mu pomáhají nabídnuté pomůcky
- žák se učí poznávat přírodní zákonitosti, učitel zpracovává programy k tématům Kosmické výchovy, která je zastřešující oblastí v metodice Montessori pedagogiky
- učitel vychází ze zájmu žáků, nabízí aktivity, které s tímto zájmem souvisí, propojuje pomocí nabízených aktivit všechny oblasti Montessori pedagogiky (oblast praktických dovedností, oblast smyslovou, matematickou, jazykovou)
- žák se učí přemýšlet v souvislostech, propojovat své zkušenosti s novými podněty, rozvíjet se
- při práci s pomůckami je žák zapojen do procesu poznávání a učení „celý“
- tělesná stránka (vybírání si pomůcku, pracuje, uklízí – fyzická aktivita)
- duševní stránka
- emocionální (prožívá uspokojení ze zvolené práce – mohlo si ji vybrat)
- kognitivní (objevuje nové poznatky jedinečným vlastním způsobem)
- práce s chybou

Marie Montessori tvrdila, že „chyby s námi žijí a mají svůj smysl“. Byla přesvědčena, že „znalost toho, že můžeme udělat chybu a sami ji bez cizí pomoci kontrolovat, je jednou z největších vymožeností psychické svobody.“

- žákovi je předáván pozitivní postoj k chybě, tzn. vědomí, že každá chyba se dá odhalit a napravit
- pokud žák ví, že své chyby může napravit, získává více samostatnosti, nezávislosti, jistoty
- montessori pomůcky a materiály mají v sobě většinou „zabudovanou“ zpětnou vazbu pro toho, kdo s nimi pracuje, jsou tzv. samokontrolovatelné

Polarizace pozornosti

- schopnost žáka intenzivně a dlouhodobě se soustředit na práci
- skládá se ze tří fází:
 1. žák hledá (může se zdát roztěkaný)
 2. tzv. velká práce (žák našel, co ho zaujalo, pracuje)
 3. nasycení (žák ukončí práci, uklidí, je spokojený, klidný)
- k polarizaci pozornosti žáka pomáhá připravené prostředí, práce s pomůckami, cvičení ticha a tichá, klidná atmosféra ve třídě, kde se žáci učí- schopnost polarizace pozornosti úzce souvisí s tzv. „normalizací“ (ve školním prostředí souvisí se znalostí pravidel v prostorách tříd, pravidel při práci s pomůckami a pravidel pro přípravu a uspořádání pracovního prostoru – kobereček, lavice)
- nenormalizovaný dospělý nemůže normalizovat žáka, takže pro dospělé i pro žáky v Montessori třídách platí stejná pravidla

Věková přiměřenost

- učitel by měl znát specifické potřeby žáků v jednotlivých vývojových obdobích a přizpůsobovat jim způsob práce s veškerým Montessori materiálem (pomůcky, programy...)
- pokud si např. žák v prvním ročníku vybere pomůcku, která neodpovídá obsahu učiva v prvním ročníku, učitel provede ukázkou a sleduje, zda byl žák zaujatý nebo ne, pokud bude práce pro žáka ještě obtížná nebo příliš abstraktní, tak si ji příště nevybere (Neříkáme: „To pro tebe ještě není. To je pro tebe moc těžké. To je až pro třetíáky.“)
- pokud vidíme, že žák používá pomůcku jako „hračku“, pomůžeme mu ji uklidit a nabídneme mu konkrétnější, přiměřenější pomůcku, čas na odpočinek nebo ho necháme vybrat si něco jiného, co ho bude opravdu zajímat a s čím bude soustředěně pracovat

Výukové metody a organizační formy práce v Montessori třídách

Výukové metody práce

(Výukovou metodu chápeme jako cestu k dosažení stanovených výukových cílů.)

- samostatná práce žáků s pomůckou, práce s knihou, práce s učebnicí, pracovním sešitem
- vrstevnické vyučování – učení vyučováním (učení druhého, od druhého - žák spolupracuje s druhým a sám se stává „učitelem“ nebo naopak potřebuje pomoc znalejšího spolužáka)
- pozorování (předmětů, jevů, modelů, pokusů, činností)
- ukázka práce s pomůckou (učitel nebo spolužák předvádí jednotlivci nebo skupině žáků)
- experimentování při práci s pomůckou (žák sám objevuje, přichází na souvislosti)
- metody praktické (nácvik pohybových, pracovních dovedností, pracovní činnosti, grafické, výtvarné činnosti...)
- didaktické hry
- metody hraní rolí
- brainstorming
- „problémové učení“ (žákům je přednesena taková učební úloha, na kterou neznají odpověď, k odpovědi se postupně dopracují na základě vlastní aktivity a případně za pomoci učitele)
- slovní metody (vyprávění, instruktáž,...)
- videoprojekce

Organizační formy práce

(Pod pojmem organizační formy práce se zpravidla chápe uspořádání vyučovacího procesu, tedy vytvořené prostředí a způsob organizace činnosti učitele a žáků při vyučování.)

- hromadná a frontální výuka (v Montessori pedagogice je ve vyučování používána např. při vyvozování nového učiva, při společném programu na elipse, při potřebě procvičení učiva)
- diferenciovaná výuka (např. rozdělení do skupin podle intelektových schopností žáků, podle aktuálního zájmu o dané téma, podle nadání...), úkoly pro práci jsou přizpůsobeny schopnostem a potřebám žáků (např. u integrovaných žáků – žáci se SPU, SPCH, ADHD, ADD, autismem, nějakým fyzickým postižením)
- skupinová a kooperativní výuka (patří sem i tzv. párové učení)

- tzv. volná práce (žáci pracují se zvoleným materiálem, pomůckami, na učitele se obrací, pokud potřebují pomoc), smysl a efektivita volné práce je závislá na respektu pravidel od všech osob (žáci, pedagogové, návštěvy), které jsou přítomny nebo přicházejí do prostoru Montessori třídy
- integrovaná tematická výuka
- projektová výuka

Montessori třída

a) heterogenní skupina žáků

- Montessori metoda předpokládá pro práci a učení heterogenní uspořádání
- podporuje demokratické principy rozhodování, spolupráci, ohleduplnost, trpělivost, toleranci, vzájemnou pomoc, ale i vzájemnou inspiraci a získávání sociálních dovedností
- ve třídě jsou chlapci i děvčata
- ideální je propojení tří po sobě následujících ročníků (např. žáky z 1., 2., 3. ročníku nebo 3., 4., 5. ročníku v jedné třídě)
- v Montessori třídě se mohou učit žáci nadaní i integrovaní (Montessori metoda však je velmi ovlivněna a někdy i zatížena počtem a poměrem těchto žáků)
- Montessori třída by měla být skupina s menším počtem žáků (ideál 16-20 žáků)
-

b) materiální vybavení Montessori třídy

- stěny třídy by měly být vymalovány jemnými pastelovými odstíny – vede k zaměření na práci, neodvádí pozornost, měly by být zaplňovány s promyšlením – nepřesycovat žáky vizuálními vjemy (souvisí to i s vystavováním žákovských prací a výtvorů, ty by měly být vystavovány se souhlasem dítěte, v aktuální souvislosti s děním ve výuce)
- třídy jsou vybaveny policemi, v nichž jsou uloženy pomůcky a veškerý didaktický materiál tak, aby byl pro žáky snadno přístupný (ve výšce jejich očí), nábytek (lavice, židle, stolky...) ve třídě je přizpůsoben výšce žáků (např. dva ročníky ve třídě – je potřeba mít různou výšku nábytku)

- didaktický materiál je uspořádán v řádu – při ukládání do polic postupujeme zleva doprava, shora dolů, od jednoduššího ke složitějšímu, od konkrétního k abstraktnímu
- didaktický materiál je ukládán a uklízen vždy na stejné místo (snadná orientace pro žáky), je ve třídě vždy jednou (žáci se učí respektu, toleranci a také přijímat omezení, váží si toho, že pomůcka, s níž chtějí pracovat, je zrovna k dispozici)
- ve třídě jsou koberečky různé velikosti, na nichž žáci pracují podle daných pravidel s didaktickým materiálem
- ve třídě se může nacházet na podlaze trvale připravená elipsa
- třída je vybavena potřebným didaktickým materiálem, na vybavení třídy se finančně i manuálně spolupodílejí rodiče žáků (pomoc při výrobě nových pomůcek, pracovních listů k pomůckám...)

c) organizační strategie

- ve třídě jsou viditelně umístěna pravidla třídy, která platí pro žáky, pedagogické pracovníky i návštěvy
- vyučování probíhá v blocích oddělených přestávkami (jeden blok může mít 45 nebo 90 minut, podle složení konkrétní třídy), výuka začíná v 8. 00, všichni se scházíme na elipse, po společném ranním zahájení následuje první pracovní blok volné práce nebo mírně usměrněné učitelem, každý blok je ukončen krátkým shrnutím, zhodnocením práce, sdílením poznání s ostatními dětmi a zápisem udělané práce do denního plánu
- anglický jazyk je vyučován společně s žáky z ostatních tříd, probíhá ve stejných ročnících, ve skupinách podle úrovně vědomostí žáků, žáci odcházejí do jiných tříd do svých skupin, některé další předměty jsou také vyučovány mimo prostory Montessori tříd (např. Hv, Vv, informatika) a někdy nejsou vyučovány třídním učitelem
- tělesná výchova probíhá v tělocvičně nebo venku v areálu školy, na plavání odchází žáci ve stanovenou dobu do bazénu
- Montessori třída je otevřená tzn., že po dohodě s třídním učitelem je možné navštívit výuku a případně se aktivně podílet na programu ve výuce

Role pedagoga v Montessori třídě

Pro principy vzdělávání Marie Montessori vytvořila následující dvanáctero:

- 1. Vychovatel vytváří předem připravené prostředí a stará se o něj.*
- 2. Vychovatel sám ovládá užívání a využití didaktického materiálu a umí žákům zprostředkovat jeho používání.*
- 3. Vychovatel je aktivním, když zprostředkovává žákovi vztah s okolím, je pasivním, pokud se již tento vztah uskutečnil.*
- 4. Vychovatel žáků neustále pozoruje a diagnostikuje, aby uměl pomoci, když je požádán o pomoc.*
- 5. Vychovatel podává a smí podat pomocnou ruku jen tehdy, když je požádán o pomoc.*
- 6. Vychovatel naslouchá a potom se ptá, avšak jen tehdy, když je o pomoc požádán.*
- 7. Vychovatel respektuje žáka, když pracuje a nevyrušuje ho.*
- 8. Vychovatel respektuje žáka, když dělá chyby, aniž by ho hned opravoval.*
- 9. Vychovatel respektuje žáka, který přihlíží práci jiných, aniž by ho rušil a nutil do práce.*
- 10. Vychovatel se stále pokouší nadchnout žáky pro práci s materiálem v jejich okolí.*
- 11. Vychovatel nechává žákovi pocítit, že se na jeho pomoc může kdykoliv spolehnout, svou pomoc ale nikdy nevnucuje.*
- 12. Vychovatel nabízí žákovi, který skončil svoji práci a vyčerpal své síly, mlčky svou duši.*

Pojetí role pedagoga v Montessori třídě se inspiruje a do určité míry ztotožňuje s výše uvedeným dvanáctem.

- pedagog je průvodcem žáka při jeho cestě vzděláváním
- pedagog plně respektuje, že v centru pozornosti stojí žák a komplexní rozvoj jeho osobnosti, nikoliv učivo nebo jeho autorita a podle toho k žákům přistupuje
- pedagog zná vývojová stadia žáka a podle toho volí způsob práce s veškerým montessori materiálem, organizaci práce...
- pedagog je „normalizovaná“ osoba, tzn., že vědomě pracuje na ztotožnění se s pravidly pro práci v montessori třídě
- pedagog se stále vzdělává, prohlubuje své znalosti a rozvíjí osobnostní kvality
- pedagog by měl znát základní osobnostní rysy svoje i žákovi a podle toho k žákům přistupovat
- pedagog vystupuje jako autorita tehdy, pokud žák ještě není autoritou samo sobě
- pedagog spíše pozoruje a přemýšlí o práci, chování, jednání žáků, teprve potom zasahuje, opírá se o pozorovací archy, do nichž své pozorování zaznamenává
- pedagog učí žáky řešit konflikty, neřeší je za ně
- pedagog komunikuje s žákem především svým chováním, ukazuje, jak se chovat, jak mluvit, jak pracovat...
- pedagog verbálně komunikuje s žákem raději méně, stručně, jemně (tón, síla hlasu), s respektem
- při verbální komunikaci pedagog používá respektující a efektivní komunikační strategie, které posilují vnitřní motivaci, např.
 - oprávněné požadavky
 - uznání, ocenění
 - já-výroky
 - empatie
 - popis
 - sdělení očekávání
 - možnost výběru
 - řešení problému v komunitním kruhu, atd.
 - (podrobněji viz kapitola Hodnocení v Montessori třídě)
- pedagog práci žáků nebo veškeré jejich výtvořiny pozoruje, případně popisuje, naslouchá dítěti, nechává žáka, aby mu sdělilo, co se rozhodne sdělit, aby sdělilo, co chce sdělit

Učivo

1. ročník - Český jazyk a literatura

- Vyslovování, opakování, čtení písmen, hlásek, slabik, vět.
- Skládání slabik, skládání slov z hlásek, skládání slov ze slabik.
- Čtení slabik, slov.
- Tvoření vět ze slov, správné řazení slov ve větě podle smyslu.
- Hlasité čtení vět se správnou intonací.
- Nácvik čtení s porozuměním, zopakování přečteného s pomocí náhodných otázek.
- Čtení a přednášení přiměřených textů z paměti.
- Seznámení s pravidly komunikace, stálá zpětná vazba o pravidlech komunikace od učitele, spolužáků, sebehodnocení nácvik naslouchání druhému.
- Ukázka sezení, umístění rukou, vzdálenost hlavy od lavice, držení psacího nástroje – špetkový úchop při psaní, pravidelná zpětná vazba.
- Práce s předměty, obrázky, se soubory karet psacích, tiskacích písmen
- Rozvoj grafomotoriky.
- Obtahování hmatových písmen, psaní psacích tvarů do sypkého materiálu, na mazací tabulky, štětcem, křídou na tabuli.
- Psaní slabik, jednoduchých slov a vět.
- Přepis slabik, jednoduchých slov a vět.
- Opis slabik, jednoduchých slov a vět.
- Psaní diktátů s učitelem, se spolužákem, autodiktát.
- Vyslovování, čtení slov, přiřazení ke slovu v psané podobě.
- Přiřazování jednotlivých písmen tiskacích i psacích, malých a velkých, práce s abecedami.

- Hláskování slov, práce s pohyblivou abecedou, komodami, obrázky.
- Poslech, zřetelné vyslovování a dramtizace délky samohlásek při čtení i v písemném projevu.
- Vymýšlení, skládání vět, případně jejich zápis.
- Rozvoj sluchové a zrakové percepce, paměti, práce s literárním textem – doplňování slov do textu, dovyprávění příběhu, vymýšlení vlastních textů, skládání textu z částí, práce s osnovou.
- Poslech pohádky, příběhu.
- Vyprávění, dramtizace.
- Reprodukce textu, vyjadřování pocitů, „líbilo se mi, nelíbilo se mi“...

1. ročník – Matematika a její aplikace

- Obtahování správných tvarů číslic.
- Psaní tvarů číslic do sypkého materiálu, na papír.
- Čtení číslic.
- Řazení čísel vzestupně, sestupně.
- Manipulace se symboly $>$, $<$.
- Psaní, čtení symbolů $>$, $<$.
- Práce s číselnými řetězy, s číselnou osou.
- Manipulace se symboly $+$, $-$, $<$, $>$, $=$.
- Psaní, čtení symbolů $+$, $-$, $<$, $>$, $=$.
- Zapisování, čtení, řešení příkladů v oboru do dvaceti na sčítání a odčítání.
- Základní geometrické tvary: kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník-manipulační činnosti, hledání příkladů kolem sebe.
- Modelování základních geometrických útvarů.
- Řazení geometrických tvarů,
- orientace v prostoru podle pokynů – nahoře, dole, vpravo, vlevo, před, za.
- Práce s modely těles.
- Zapisovat, číst zkratky pro litr, kilogram, metr, korunu

1. ročník – Kosmická výchova

- Stručný rodokmen, rodiče, sourozenci, prarodiče, pracovní list.
- Návštěva rodiče ve třídě, beseda.
- Rodina, soužití lidí, domov, práce s mapou.
- Procházka po škole, návštěva jiných tříd, ředitelny, jídelny...
- Pravidla třídy, školní řád, stálá zpětná vazba od učitele, spolužáků, sebehodnocení chování.
- Pravidla třídy, stálá zpětná vazba od učitele, spolužáků, sebehodnocení chování.

- Pravidla třídy.
- Vycházka v okolí školy.
- Návštěva zastávek dopravních prostředků - vycházka v okolí školy.
- Lidské tělo – popis částí těla na vlastním těle, ukázat na těle spolužáka.
- Péče o zdraví, sdílení zkušeností.
- Hygienické chování – společná diskuze o důvodech a důsledcích nehygienického chování.
- Zdravá výživa, práce s reklamním materiálem.
- Dramatizace situace s úrazem, volání sanitky, okamžitá pomoc- pravidlo 5T: tišení, transport, tekutiny atd.
- Orientace v čase.
- Dny v týdnu.
- Roční období.
- Změny v přírodě během roku – pozorování, popis, práce s kalendářem, kalendář přírody.
- Kalendář, svátky během roku.
- Vánoční a velikonoční zvyky a tradice.
- Farma, statek, rodiny zvířat.

1. ročník - Hudební výchova

- **Vokální činnosti**
 - pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena)
 - vokální rytmizace
- **Instrumentální činnosti**
 - hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře)
 - instrumentální rytmizace a hudební hry
- **Hudebně pohybové činnosti**
 - taktování
 - pohybový doprovod znějící hudby (2/4 takt)

- pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace)
- **Poslechové činnosti**
- žák se seznamuje s některými hudebními formami (pochod, ukolébavka, polka)

1. ročník – Výtvarná výchova

- **Kresba**
- Použití různých technik. Experimentování s různými výrazovými prostředky a materiály. Kompoziční zákonitosti. Rozvíjení smyslové citlivosti, výrazové linie, tvaru, jejich kombinace v ploše, uspořádání objektů do celků, vnímání velikosti. Vyjádření svého názoru a schopnost diskutovat nad výtvarným dílem, svým či jiných. Grafický záznam pohybu: kružnice, elipsy, křivé, svislé, vodorovné a šikmé čáry
- **Malba**
- Hra s barvami. Vnímání a pozorování škály barev. Teorie barev – barvy základní. Barvy studené a teplé a jejich vlastnosti (husté a řídké),
- přírodních objektů a materiálů.
- Malba vycházející ze skutečnosti i představ.
- Pokusy o výtvarné vyjádření v ploše i prostoru.
- **Užití práce dekorativní a prostorové**
- Vztahy zrakového vnímání k vnímání s ostatními smysly – podněty hmatové a pohybové.
- Výtvarné vyjádření skutečnosti.
- Rytmické řešení plochy, rozvíjení smyslu pro výtvarný rytmus.
- Poznávání základních vlastností plastických materiálů.
- Další výtvarné techniky založené na fantazii a smyslovém vnímání.
- **Dětsí ilustrátoři.**
- Práce s učebnicemi a s dětskými knihami.
- Vyhledávání informací z výtvarného světa

1. ročník - Tělesná výchova

- Příprava organismu ke sportovnímu výkonu, zdravotně zaměřené činnosti.
- Cvičení během dne, rytmické a kondiční formy. Cvičení pro děti – jednoduché tanečky, základy estetického pohybu.

- Tělocvičné pojmy - komunikace v TV.
- Základy gymnastiky - cvičení na nářadí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná cvičení a úpoly.
- Vztah ke sportu – zásady jednání a chování.
- Fair play.
- Základní plavecké dovednosti: plavecké dýchání, splývání (floating), orientace ve vodě, skoky a pády do vody, hry ve vodě
- Zásady hygieny a bezpečnosti při pohybu u bazénu a ve vodě.

1. ročník – Pracovní činnosti

- Práce s papírem.
- Práce s přírodninami.
- Práce se stavebními montáž a demontáž.
- Péče o nenáročnou rostlinu.

2. ročník- Český jazyk a literatura

- Čtení jednoduchých textů – samostatně, ve dvojici, ve skupině, nahlas i potichu, dbát na správnou intonaci.
- Obtahování hmatových písmen, psaní psacích tvarů do sypkého materiálu, na mazací tabulky, štětcem, křídou na tabuli.
- Opis, přepis slov, vět, textů.
- Držení psacího nástroje – špetkový úchop při psaní, pravidelná zpětná vazba.
- Kontrola písemného projevu pomocí označení chyby, postupné osamostatňování při hledání a opravě chyb.
- Psaní krátkých vlastních textů, vzkazy spolužákům, rodičům aj.
- Kultivování mluveného projevu, učitel by měl být vzorem.
- „Nelíbí se mi...“, „Oceňuji“, „Změnil bych...“
- Práce s osnovou.
- Rozšiřování slovní zásoby, vysvětlení neznámých slov, pravidla komunikace, stálá zpětná vazba o pravidlech komunikací od učitele, spolužáků, sebehodnocení, nácvik naslouchání druhému
- Seznámení se skupinou samohlásek, vyhledávání, označování samohlásek ve slovech, poslech, zřetelné vyslovování a dramatizace délky samohlásek při čtení i v písemném projevu.
- Seznámení se skupinou souhlásek, řazení, rozlišování, vyjmenování měkkých, tvrdých a obojetných souhlásek.
- Vysvětlení pravidla psaní i/y po měkkých a tvrdých souhláskách, uvádění příkladů, doplňování ve slovech.
- Dělení slov na slabiky, vytleskávání, grafický záznam, určování počtu slabik ve slově, pravidlo rozdělování slov na konci řádku.

- Čtení, opis, přepis slabik dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě, doplňování do slov.
- Seznámení s pravidlem psaní ú/ů, uvádění příkladů, doplňování do slov, zápis slov s ú/ů.
- Vymýšlení, skládání vět, případně jejich zápis.
- Pravidlo psaní velkých písmen, práce se jmény dětí, rodičů, názvy měst, vodních toků, hor, doplňování, zápis slov.
- Seznámení se skupinou párových souhlásek, vysvětlení pravidla a způsobu zdůvodňování použití souhlásky, doplňování do slov, zápis slov.
- Vysvětlení pojmů slova nadřazená, podřazená, souřadná,
- slova protikladná a souznačná, procvičování na příkladech, zápis slov, třídění slov do skupin.
- Vyvození podst. jmen – osoby, zvířata, věci, třídění předmětů, obrázků, slov do skupin, přiřazení symbolu, zápis slov, doplnění ve cvičeních.
- Vyvození sloves – co osoby, zvířata, věci dělají, co se děje, dramtizace činností na kartách, práce s obrázky činností, přiřazení symbolů zápis slov, doplnění ve cvičeních.
- Příklady předložek a spojek na kartičkách, přiřazení symbolu, zápis slov, doplnění ve cvičeních.
- Vymýšlení, skládání vět, jejich zápis, příkládání interpunkčního znaménka na konci věty, doplňování velkého písmene na začátku věty.
- Seznámení, vysvětlení pojmů věta - oznamovací, rozkazovací, tázací a přací,
- pojmenování a vysvětlení použití příslušných interpunkčních znamének na konci vět podle druhu, vymýšlení příkladů, zápis a určování, třídění vět podle druhu.
- Práce se souvětími, řazení, třídění vět, které k sobě patří.
- Práce s příběhy na kartách, řazení v časovém sledu.
- Naslouchání přednesu, hodnocení, poslech literárních textů
- Reprodukce textu, vyjadřování pocitů, „líbilo se mi, nelíbilo se mi“...
- Základní literární pojmy-poezie, próza, uvedení příkladů, podle textu určit, jde-li o poezii či prózu.
- Tvořivé činnosti s literárním textem
- Rozvoj sluchové a zrakové percepce, paměti, práce s literárním textem – doplňování slov do textu, dovyprávění příběhu, vymýšlení vlastních textů, skládání textu z částí, práce s osnovou.

2. ročník – Matematika a její aplikace

- Zapisování, sčítání, odčítání příkladů v oboru do dvaceti.
- Zapisování, sčítání, odčítání příkladů v oboru do dvaceti s přechodem přes desítku.
- Čtení, zapisování čísel v oboru do sta.
- Práce s číselnými řetězy, vyznačování čísel na číselné ose.
- Řazení, porovnávání čísel v oboru do sta.
- Zapisování jednotek, desítek ve dvouciferných číslech, seznámení s pojmy desítka, jednotka.
- Zapisování a řešení příkladů na sčítání odčítání do sta.
- Vysvětlení pravidla počítání se závorkami, počítání příkladů.

- Slovní úlohy s výpočty do sta, seznámení se strukturou slovních úloh – zápis, výpočet, zkouška, odpověď.
- Práce s konkrétním materiálem k násobení, dělení.
- Zápis a řešení příkladů na násobení, dělení do sta.
- Bankovky, mince – práce s „obchodem“.
- Hygiena rýsování.
- Bod, přímka, čára, úsečka.
- Rýsování přímk, úseček, náčrt křivé, rovné čáry.
- Porovnávání, měření, rýsování úseček dané délky.
- Řazení úseček podle velikosti.
- Tělesa, práce s modely.

2. ročník - Hudební výchova

- **Vokální činnosti**
 - pěvecký a mluvený projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena, dynamicky odlišený zpěv, rozšiřování hlasového rozsahu)
 - realizace písní ve 2/4 a 3/4 taktu
- **Instrumentální činnosti**
 - hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů Orffova instrumentáře)
 - rytmický kánon, hudební hry (otázka -odpověď, ozvěna)
- **Hudebně pohybové činnosti**
 - taktování, pohybový doprovod znějící hudby
 - pohybové vyjádření hudby
 - pantomima a pohybová improvizace
- **Poslechové činnosti**
 - hudebně výrazové prostředky, hudební prvky (melodie, rytmus)
 - hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální. Lidský hlas, hudební nástroj
 - hudební formy (pochod, ukolébavka, polka)
 - poslech dětského sboru
 - a capella a s doprovodem
 - interpretace hudby

2. ročník – Výtvarná výchova

- **Kresba**
 - Použití různých technik. Experimentování s různými výrazovými prostředky a materiály. Kompoziční zákonitosti. Rozvíjení smyslové citlivosti, výrazové linie, tvaru, jejich kombinace v ploše, uspořádání objektů do celků, vnímání velikosti. Vyjádření svého názoru a schopnost diskutovat nad výtvarným dílem, svým či jiných. Grafický záznam pohybu: kružnice, elipsy, křivé, svislé, vodorovné a šikmé čáry
- **Malba**
 - Hra s barvami. Vnímání a pozorování škály barev. Teorie barev – barvy základní. Barvy studené a teplé a jejich vlastnosti (husté a řídké), přírodních objektů a materiálů.
 - Malba vycházející ze skutečnosti i představ.
 - Pokusy o výtvarné vyjádření v ploše i prostoru.
- **Užití práce dekorativní a prostorové**
 - Vztahy zrakového vnímání k vnímání s ostatními smysly – podněty hmatové a pohybové.
 - Výtvarné vyjádření skutečnosti.
 - Rytmičné řešení plochy, rozvíjení smyslu pro výtvarný rytmus.
 - Poznávání základních vlastností plastických materiálů.
 - Další výtvarné techniky založené na fantazii a smyslovém vnímání.
- **Dětsí ilustrátoři.**
 - Práce s učebnicemi a s dětskými knihami.
 - Vyhledávání informací z výtvarného světa

2. ročník - Tělesná výchova

- Příprava organismu ke sportovnímu výkonu, zdravotně zaměřené činnosti.
- Cvičení během dne, rytmické a kondiční formy cvičení pro děti – jednoduché tanečky, základy estetického pohybu.
- Tělocvičné pojmy - komunikace v TV.
- Bezpečnost při sportování.
- Základy sportovních her - míčové hry a pohybové hry, pohybová tvořivost a využití netradičního náčiní při cvičení, organizace při TV,
- Pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností – her a soutěží, zásady jednání a chování.
- Základy atletiky - rychlý běh, skok do dálky, hod míčkem, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly a pohyblivosti a koordinace pohybu, výběh na signál, různé typy běhu, běh v terénu.
- Základy gymnastiky - cvičení na nářadí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná cvičení a úpoly.
- Vztah ke sportu – zásady jednání a chování fair play.
- Kraul, znak, prsa (rozložené s dopomocí a s nácvikem dýchání), hry ve vodě, ponoření do hloubky ze splývavé polohy, skoky do vody po hlavě ze sedu s vyplaváním.

- Orientace pod vodou.

2. ročník – Pracovní činnosti

- Práce s papírem.
- Práce s přírodninami.
- Práce s textilem.
- Práce se stavebnicí, montáž a demontáž.
- Péče o nenáročné rostliny.
- Podmínky pro pěstování rostlin.
- Příprava jednoduché tabule.
- Pravidla správného stolování

3. ročník - Český jazyk a literatura

- Hlasité čtení, párové čtení, čtení ve skupince.
- Práce s textem, vyhledání, zápis informace, zpětná vazba při čtení – vzdálenost hlavy od textu.
- Stále procvičovat strukturu zápisu do sešitu, datum, zadání úkolů aj.
- Opis, přepis slov, vět, textů.
- Držení psacího nástroje – špetkový úchop při psaní, pravidelná zpětná vazba.
- Kontrola písemného projevu pomocí označení chyby, postupné osamostatňování při hledání a opravě chyb.
- Psaní krátkých vlastních textů, vzkazy spolužákům, rodičům.
- Práce s osnovou.
- Popis osoby, zvířete, věci, činnosti
- Dramatizace telefonického rozhoru, pravidla telefonické komunikace.
- Psaní adresy, pozdravu, přání.
- Rozlišování znělých, neznělých souhlásek uvnitř slova, doplnění uprostřed a na konci slov,
- zdůvodňování pravopisu.
- Vyjmenovaná slova, vysvětlení významu vyjm. slov, řady vyjmenovaných slov, doplňování i/y, slova příbuzná, psaní diktátů, zvuková homonymie u vyjmenovaných slov.
- Opakování definice – osoby, zvířata, věci, třídění předmětů, obrázků, slov do skupin, přiřazení symbolu, zápis slov, doplnění ve cvičeních.

- Pád, číslo, rod – vysvětlení, jak určovat, tvary slov, pádové otázky, pojmy číslo jednotné, množné, rod - mužský, ženský, střední, určování mluvnických kategorií.
- Pravidlo psaní velkých písmen, práce se jmény, názvy měst, vodních toků, hor, doplňování, zápis slov, zdůvodnění pravopisu.
- Zopakování definice – sloveso – činnost, děj, pojmy - osoba, číslo a čas, infinitiv, sloveso zvrtné, určování mluvnických kategorií, hledání sloves v textu, třídění do skupin, označování symbolem, uvádění příkladů.
- Slovní druhy – podstatná jména, přídavná jména, zájmena, číslovky, slovesa, příslovce, předložky, spojky, částice, citoslovce, vyvození slovních druhů postupně, praktické prožití,
- seznámení se symboly slovních druhů, označování, hledání ve skupině slov, v textu, třídění do skupin, uvádění příkladů.
- Slova souznačná, protikladná, příklady, třídění, doplňování.
- Slova příbuzná, stavba slova, pojmy – kořen, předpona, přípona a jejich vysvětlení, ústní, písemný rozbor slov, příklady.
- Abeceda – práce s předměty, s obrázky, se slovy k různým tématům, řazení slov, zápis slov, práce s tabulkami k abecedě – psací, tiskací forma, pamětné osvojení abecedy.
- Poslech literárních textů.
- Zážitek čtení a naslouchání.
- Základní literární pojmy – próza, poezie, pohádka, příběh.
- Tiché čtení, návodné otázky, zpracování zadaných úkolů.
- Tvořivé činnosti s literárním textem, práce s osnovou, popis osoby, zvířete, věci, činnosti.
- Dramatizace telefonického rozhovoru, pravidla telefonické komunikace.

3. ročník – Matematika a její aplikace

- Psaní, čtení symbolů: při počítání příkladů.
- Zapisování, sčítání, odčítání příkladů v oboru malé násobilky.
- Slovní úlohy v oboru malé násobilky.
- Sčítání, odčítání dvojciferných čísel.
- Zápis a řešení příkladů na sčítání, odčítání pod sebe, práce s perlovým materiálem, matematickou arénou.
- Řešení slovních úloh v oboru do sta.
- Vyvození závěru slovní úlohy, logický úsudek, zápis odpovědi.
- Čtení, zápis čísel v oboru do tisíce.
- Řazení, porovnávání čísel v oboru do tisíce.
- Práce se stovkovým, tisícovým řetězem, zápis čísel na číselné ose.
- Zápis a řešení příkladů na sčítání, odčítání pod sebe, práce s perlovým materiálem, matematickou arénou.
- Slovní úlohy v oboru do tisíce.
- Zaokrouhlování čísel na desítky, stovky.
- Jednoduché rovnice.

- Jednotky délky: m, dm, cm, mm – zápis, čtení zkratk.
- Měření předmětů, měření stran a hran geometrických útvarů, zápis měření.
- příímka, polopřímka, úsečka, trojúhelník, obdélník, čtverec, kruh, tělesa, spojování pojmů s předměty, konkrétními geometrickými útvary, modely.
- Vysvětlení pojmu, rýsování polopřímek opačných, zdůvodnění.
- Zavedení pojmu průsečík, značení průsečíku.
- Modely těles – jehlan, kužel, popsat rozdíly.
- Práce se čtvercovou sítí, s osou souměrnosti.

3. ročník - Hudební výchova

- **Vokální činnosti**
 - pěvecký a mluvený projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena, dynamicky odlišený zpěv, rozšiřování hlasového rozsahu)
 - hudební rytmus (realizace písni ve 2/4 a 3/4 taktu)
 - počátky jednoduchého dvojhlasu a jednoduchý kánon
- **Instrumentální činnosti**
 - hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů Orffova instrumentáře)
 - rytmický kánon, hudební hry (otázka-odpověď, ozvěna)
- **Hudebně pohybové činnosti**
 - taktování a pohybový doprovod znějící hudby
 - pohybová improvizace
- **Poslechové činnosti**
 - hudebně výrazové prostředky, hudební prvky (pohyb melodie, rytmus)
 - hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální. Lidský hlas, hudební nástroj
 - hudební formy (menuet, valčík)

3. ročník – Výtvarná výchova

- **Kresba**
 - Použití různých technik. Experimentování s různými výrazovými prostředky a materiály. Kompoziční zákonitosti. Rozvíjení smyslové citlivosti, výrazové linie, tvaru, jejich kombinace v ploše, uspořádání objektů do celků, vnímání velikosti. Vyjádření svého názoru a schopnost diskutovat nad výtvarným dílem, svým či jiných. Grafický záznam pohybu: kružnice, elipsy, křivé, svislé, vodorovné a šikmé čáry
- **Malba**

- Hra s barvami. Vnímání a pozorování škály barev. Teorie barev – barvy základní. Barvy studené a teplé a jejich vlastnosti (husté a řídké).
 - Malba přírodních objektů a materiálů.
 - Malba vycházející ze skutečnosti i představ.
 - Pokusy o výtvarné vyjádření v ploše i prostoru.
- **Užité práce dekorativní a prostorové**
 - Vztahy zrakového vnímání k vnímání s ostatními smysly – podněty hmatové a pohybové.
 - Výtvarné vyjádření skutečnosti.
 - Rytmičné řešení plochy, rozvíjení smyslu pro výtvarný rytmus.
 - Poznávání základních vlastností plastických materiálů.
 - Další výtvarné techniky založené na fantazii a smyslovém vnímání.
 - **Dětsí ilustrátoři.**
 - Práce s učebnicemi a s dětskými knihami.
 - Vyhledávání informací z výtvarného světa.

3. ročník - Tělesná výchova

- Příprava organismu ke sportovnímu výkonu, zdravotně zaměřené činnosti.
- Cvičení během dne, rytmické a kondiční formy, cvičení pro děti – jednoduché tanečky, základy estetického pohybu.
- Tělocvičné pojmy - komunikace v TV.
- Bezpečnost při sportování.
- Základy sportovních her - míčové hry a pohybové hry, pohybová tvořivost a využití netradičního náčiní při cvičení, organizace při TV, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností – her a soutěží, zásady jednání a chování.
- Základy atletiky - rychlý běh, skok do dálky, hod míčkem, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly a pohyblivosti a koordinace pohybu.
- Základy gymnastiky - cvičení na náradí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná cvičení a úpoly.
- Vztah ke sportu – zásady jednání a chování fair play.
- Kraul, znak, prsa, nácvik souhry s pravidelným dýcháním.
- Startovní odraz od stěny – znak.
- Startovní skok – prsa, kraul.
- Rozplavání a rozcvičení.
- Nácvik plavání pod vodou.
- Orientace pod vodou.

3. ročník – Pracovní činnosti

- Práce s papírem.
- Práce s přírodninami.
- Práce s textilem.
- Práce se stavebnicí, použití logiky, využití návodu při postupech práce, hygiena, první pomoc při zranění.
- Základní podmínky pro pěstování rostlin (i pokojových), pěstování ze semen v místnosti.
- Základní vybavení kuchyně, výběr a nákup potravin, jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování.

4. ročník Český jazyk a literatura

- Tiché i hlasité čtení. Práce s knihou, internetem, encyklopedií, vlastní psaní knihy s ilustrací.
- Český jazyk, smysl mateřského jazyka.
- Slova jednoznačná, mnohoznačná, synonyma, opozita, slova citově zabarvená, spisovná, nespisovná.
- Předpony a předložky. Skupiny slov.
- Vyjmenovaná slova a slova příbuzná.
- Podstatná jména.
- Slovesa.
- Souvětí, věta jednoduchá, základní skladební dvojice podmět a přísudek.
- Přímá a nepřímá řeč.
- Popis. Vlastní popis zážitku.
- Volná práce.
- Přání, dopis, adresa, pozdrav, dotazník, vlastní psaný text.

4. ročník – Matematika a její aplikace

- Numerace v oboru do 10 000.
- Číselná osa.
- Sčítání a odčítání.
- Kontrola.
- Zaokrouhlování na tisíce.

- Násobení a dělení.
- Práce s kalkulátorem.
- Jednotky a jejich převádění.
- Slovní úlohy.
- Práce s kružítkem, pravítkem.
- Pracovat se zlomky. Pojmenování částí.

4. ročník - Hudební výchova

- Pěvecký a mluvní projev.
- Písňe ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu.
- Lidový dvojhlas.
- Zápis not.
- Hra na jednoduché hudební nástroje.
- Zapsat jednoduché skladby.
- Návčik - dvoudobého a třídobého taktu (taktování).
- Pamětné uchování a reprodukce pohybů prováděných při pohybových hrách.
- Seznámení s hudebními formami.
- Poslech nahrávek.

4. ročník - Výtvarná výchova

- Různé techniky, metody, způsoby práce.
- Vlastní výtvarný nápad a kreativita.
- Ilustrace, výstavy, fotografie, reklama, kresby, plastiky, comics.
- Hra s barvou (tempera, akvarel, slupovací barvy aj.).
- Experiment.
- Spolupráce.
- Modelovat z různých materiálů.
- Hledání informací.
- Koláže a frotáže.

- Modelování z různých materiálů
- Hledání informací.

4. ročník - Tělesná výchova

- Příprava organismu, zdravotně zaměřené činnosti.
- Cvičit během dne, rytmické cviky.
- Tanečky, základy estetického pohybu.
- Dýchací cvičení.
- Pojmenování činností a náčiní.
- Společné stanovení pravidel, bezpečnost při sportování.
- Komunikace.
- Hod kriketovým míčkem, běh, skok.
- Šplh, kotoul, švédská bedna.

4. ročník – Pracovní činnosti

- Práce s různým materiálem (např. karton, přírodnina, textilie, drobný materiál aj.).
- První pomoc.
- Sestavit pravidla.
- Práce v připraveném prostředí a aktivně se podílet na jeho utváření.
- Pokusy a pracovní činnosti podle zadání a návodů, ale i podle svého uvážení.
- Rostliny – pozorovat, provádět pokusy, pečovat.
- Příprava svačiny, vařit čaj (běžné praktické dovednosti v kuchyni).
- Respekt k sobě, druhým a k prostředí, první pomoc.
- Sebehodnotit se. Svobodná – volná práce.

5. ročník - Český jazyk a literatura

- Střídání rolí.
- Dramatizace textu.
- Rozbor hereckých rolí.
- Reklama a její význam.
- Negativní vliv reklamy.
- Vytvoření vlastního námětu na reklamní poutač.
- Rým, verš, sloka.
- Stavba slova.
- Předpony s-, z-, vz-, předložky s, z.
- Skupiny bě/bje, vě/vje, pě, mě/mně.
- Pravopis i/y po obojetných souhláskách.
- Slovní druhy.
- Koncovky podstatných jmen- vzory rodu středního, ženského a mužského.
- Skloňování podstatných jmen.
- Přídavná jména – měkká, tvrdá, přivlastňovací.
- Zájmena, číslovky.
- Slovesa.
- Přímá řeč.
- Základní skladební dvojice.
- Druhy podmětu.
- Druhy přísudku.
- Přísudek ve větě.
- Věta holá a rozvitá.
- Rozvíjející větné – přívlastek.
- Přímá řeč a její užití a forma zápisu v textu.
- Skladba.
- Podmět a přísudek ve větě.
- Shoda podmětu s přísudkem.
- Jednoduchá věta a souvětí.
- Druhy textů.
- Výrazové čtení textů.

- Hlavní myšlenky díla,
- Postoje lit. postav.
- Literární formy.
- Popis pracovní činnosti.
- Osnova děje.
- Uspořádání textu do srozumitelné podoby, vzájemná komunikace.

5. ročník – Matematika a její aplikace

- Numerace v oboru do milionu.
- Číselná osa.
- Sčítání a odčítání, kontrola,
- Kalkulačka. Násobení
- Zaokrouhlování na tisíce, desetitisíce, statisíce.
- Písemné násobení.
- Dělení jednociferným dělitelem.
- Dělení dvojciferným dělitelem.
- Dělitel s číslicí nula.
- Zápis, znázornění rozbor, výpočet, odpověď.
- Znalost a užívání římských číslic.
- Měření a převody jednotek, čas, objem. Orientace v jízdnicích řádech.
- Pracovat se zlomky. Pojmenování částí. Sčítání a odčítání zlomků se stejným jmenovatelem.
- Znalost desetinných čísel. Čtení podle znázornění. Psaní a sestavení čísla. Sčítání a odčítání desetinných čísel.
- Pojmy rovina, polovina, pravoúhlý, rovnostranný a rovnoramenný.
- Používání kružítko, pravítka, úhloměru.
- Kvádr, krychle, graf.
- Znalost vzoreček pro výpočet obvodu a obsahu čtverce a obdélníku.

5. ročník - Hudební výchova

- Zpěv (dvojhlas, vícehlas), rytmus, intonace a vokální improvizace.

- Orientovat se v notovém záznamu, seznamovat se s melodií a její reprodukce.
- Hra na hudební nástroje
- Tvorba předeher, meziher a doher s využitím tónového materiálu.
- Nácvik různého tance, pohybové básničky, písničky.
- Rozlišení hudebních stylů a žánrů.
- Rozlišení a seznámení s hudebními formami.

5. ročník - Výtvarná výchova

- Různé techniky, metody, způsoby práce.
- Vlastní výtvarný nápad a kreativita.
- Ilustrace, výstavy, fotografie, reklama, kresby, plastiky, comics.
- Hra s barvou (tempera, akvarel, slupovací barvy aj.).
- Experiment.
- Spolupráce.
- Modelovat z různých materiálů.
- Hledání informací.
- Koláže a frotáže.
- Modelování z různých materiálů
- Hledání informací.

5. ročník - Tělesná výchova

- Volný a přirozený pohyb.
- Cvičit během dne, tancovat, radovat se ze cvičení, umět prožívat pohyb.
- Spolupracovat při kolektivních hrách a sportovních disciplínách.
- Dokázat zdolat překážky a mít odvahu zkusit nové či obtížné.
- Komunikovat a věci pojmenovávat.
- Tvořit pravidla, bezpečnost při sportování.
- Míčové a pohybové hry, využívat různého náčiní i netradičního při cvičení, nesoutěžit!
- Běhat, skákat, koordinovat pohyb, rozvíjet hrubou motoriku.

- Cvičit na nářadí.
- Budovat kladný vztah ke sportu.
- Správně dýchat, orientovat se pod vodou, volně se pohybovat s různými předměty, plavat.

5. ročník – Pracovní činnosti

- Práce s různým materiálem (např. karton, přírodnina, textilie, drobný materiál aj.).
- První pomoc.
- Sestavit pravidla.
- Práce v připraveném prostředí a aktivně se podílet na jeho utváření
- Pokusy a pracovní činnosti podle zadání a návodů, ale i podle svého uvážení.
- Rostliny – pozorovat, provádět pokusy, pečovat.
- Příprava svačiny, vařit čaj ((běžné praktické dovednosti v kuchyni).
- Respekt k sobě, druhým a k prostředí, první pomoc.
- Sebehodnotit se. Svobodná – volná práce.

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Charakteristika

Žáci v Montessori třídách se učí získávat informace z různých zdrojů – k dispozici je knihovna s dětskou literaturou a čítankami, slovníky, encyklopediemi, jako informační zdroj slouží učebnice českého jazyka a literatury, možnost přístupu na internet. Žáci pracují také podle písemných instrukcí, které doplňují materiály pro samostatnou práci. Vedeme žáky k obohacování slovní zásoby novými pojmy, které se učí propojovat na fakta.

Pro čtení, psaní, mluvnická pravidla, slohový výcvik a literaturu je ve třídě připraven „jazykový materiál“, který respektuje zásady pro připravené prostředí v pedagogickém systému Montessori.

Ve škole je zajištěna možnost komunikace mezi žáky na partnerské úrovni také s učiteli a dospělými. Součástí běžného života třídy je komunitní kruh (elipsa), kde mají žáci možnost sdělovat své zážitky, diskutovat, vyjadřovat se k problémům, pravidlům, prezentovat informace, hodnotit svou práci. Nedílnou součástí jazykové oblasti je společná práce a komunikace mezi žáky, při které se učí jeden od druhého a společně pracují na zadaných úkolech. Využíváme aktuálních událostí a života třídy a školy, při kterých mohou žáci využívat své jazykové dovednosti a prezentovat svou práci. Za důležité považujeme, aby se žáci učili mluvit o svých pocitech, zkušenostech, zážitcích a názorech a nebáli se je konfrontovat s druhými.

Učitel využívá senzitivních období, zájmu a naladění dítěte, doporučuje mu vhodné činnosti, které odpovídají schopnostem a úrovni, na které se dítě nachází.

Proces osvojování českého jazyka tedy směřuje k:

- osvojení počátečního čtení a psaní
- osvojení kultury mluvené řeči (spontánní řeč i projevy při recitaci, dramatizaci)
- zvládnutí grafického projevu – čitelného, funkčního

ANGLICKÝ JAZYK

Charakteristika

Osvojení anglického jazyka jako nástroje dorozumívání je v Montessori třídě velmi důležité. Žáci si mají uvědomit význam osvojení.

Anglický jazyk umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice. Prohlubuje vědomí závažnosti vzájemného mezinárodního porozumění a tolerance a vytváří podmínky pro spolupráci škol na mezinárodních projektech.

Žáci mají získat:

- zájem o studium cizích jazyků,
- osvojit si zvukovou podobu cizího jazyka, později i grafickou podobu,
- rozvíjet řečové a komunikační dovednosti.

Ústní osvojování jazyka je založeno na písních, hrách, říkankách a krátkých básničkách, na vyprávění příběhů. Žák prožívá zvukovou podobu znění a rytmus jazyka. Krátké rozhovory o tom, co se ve škole učí v hlavním vyučování a dalších předmětech. Na četbu navazují krátké rozhovory. První písemná cvičení mají za úkol upevňovat grafickou podobu slov. Jsou to diktáty a krátká sdělení reprodukováná podle paměti. K tomu učitel volí vhodný text.

Obsah vyprávění a konverzace je dán bezprostředním světem žáků a jeho prožíváním.

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Charakteristika

Marie Montessori mluví o matematice jako o cestě k poznání světa. Rozvíjení matematického ducha dítěte je účinné, když dbáme také na dodržování základních principů pedagogiky Montessori. Žák se učí přirozeně od lidí a věcí, kterými je obklopen. Když je mu dána možnost pohybovat se, dotýkat se a pozorovat předměty, pomáhá mu to později lépe chápat matematické souvislosti a poznávat, že matematika je všude kolem nás. Zjišťuje, že s matematikou se setkává každodenně v nejrůznější podobě.

V montessori třídě navazujeme na poznatky z praktického života a pracujeme s žáky na konkrétním matematickém materiálu, postupně přecházíme na pomůcky abstraktní a převádíme žáka k pracovnímu sešitu. Matematika se odehrává také v rámci projektového vyučování, aby žáci brzy vnímali matematiku jako součást našeho života a její použití jim přinášelo smysl.

Aby žák pochopil počítání, musí splnit dva úkoly – je potřeba, aby si prožil množství a naučil se názvy jednotlivých číslic - po postupném pochopení dochází k propojení. Průvodcem na cestě matematiky jsou specifické názorné matematické pomůcky, které navazují na smyslový materiál a žáky přirozenou a konkrétní formou vedou k pochopení početních operací a vzorců. Práce s matematickými pomůckami má svou metodiku, a způsob, jak postup předvést žákovi.

Jednotlivé pomůcky jsou řazeny podle obtížnosti. Je nutné vědět, ke které činnosti se vrátit, když žák nepochopí další krok. Učitel má znát nejen matematické souvislosti, postupné logické návaznosti, ale být i pozorovatelem vývoje jednotlivých žáků. Pomůcky je možno přeskakovat podle senzitivních fází vývoje jednotlivých žáků a jít vstříc matematickému zájmu žáka.

INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Charakteristika

Vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie umožňuje žákům dosáhnout základní úrovně informační gramotnosti - získat elementární dovednosti v ovládání výpočetní techniky a moderních informačních technologií, orientovat se ve světě informací, tvořivě pracovat s informacemi a využívat je při dalším vzdělávání i v praktickém životě.

Způsob zpracování informací a textů na PC je zadáván jako jedno z kritérií nebo možností v rámci úkolů pro práci při vyučování nebo domácí práci, internet a výukové programy jsou jedním z možností vyhledávání potřebných informací v průběhu vyučování, výukové programy se zpětnou vazbou jsou jednou z možností procvičování učiva, záznam a prezentace informací jsou součástí společné práce skupiny nebo celé třídy.

Plnění očekávaných výstupů učiva je korigováno učitelem tak, aby žáci měli možnost se přirozeně učit práci na PC od svých zkušenějších spolužáků, učitel vede skupinové lekce, pomáhá žákům přímo při práci na PC (vyhledávání informací, zpracování textů, nesnadnosti a problémy, se kterými si žák neví rady aj.). V Montessori třídě je PC koutek, který žáci využívají k procvičování učiva s využitím výukových programů a k vyhledávání a zpracování informací v rámci projektového vyučování.

KOSMICKÁ VÝCHOVA

Charakteristika

Název Kosmická výchova je odvozen z řeckého slova kosmos, který Marie Montessori chápala jako pojem pro veškerý prostor kolem nás s jeho zákonitostmi a rozmanitostí a člověka jako jeho přirozenou součást, jako bytost, která by měla svět kolem sebe poznávat, porozumět mu a respektovat ho. Montessori pedagogika vychází ze zkušeností dítěte, z jeho zájmu o poznání a porozumění všemu, s čím se setkává, o poznání a porozumění životu (příroda, přírodní zákonitosti, lidské výtvořiny, historie, umění, mezilidské vztahy)

Kosmická výchova je oblast, která zastřešuje, propojuje a zprostředkovává poznatky o životě a světě kolem nás v souvislostech (mezi všemi jednotlivými předměty, které máme ve školském systému popsány samostatně). Učitel by měl co nejčastěji žáky seznamovat s učivem (oblastmi jejich zájmu) tzv. integrovanou tematickou výukou (ITV) a projektovým vyučováním. V průběhu školního roku prochází učitel s žáky postupně vždy základní tematickou osnovou: Vesmír, Země, Člověk, Živočichové, Rostliny. Učitel vytváří a zařazuje do výuky také programy s aktuální tematikou v průběhu roku (lidové i současné obyčeje, svátky, specifika ročních období, průběžné proměny přírody aj.)

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Charakteristika

Seznamování žáka s hudbou probíhá (stejně jako seznamování s jazykem) ve třech rovinách:

1. poslech a nápodoba
2. seznámení a zkoumání jednotlivých zvuků či tónů, hledání vztahů mezi nimi
3. grafický záznam získaných konkrétních zkušeností, zápis pojmů, notopis.

Se světem zvuků, tónů se tedy žák seznamuje nejprve v podobě zpívané a poté v podobě hrané, opět postupujeme podle pravidla od jednoduchého ke složitějšímu, od konkrétního k abstraktnímu.

Hranou podobu hudby žák prožívá při práci s pomůckou, která se jmenuje zvonky, používáme také nástroje Orffova instrumentáře.

Pro montessori pedagogiku je také v souvislosti s jazykem a hudbou specifická práce s tichem, cvičení ticha je možno realizovat ve výuce v podstatě kdykoliv (ztišení, zklidnění, navození nebo posílení koncentrace, příprava pro jemné vnímání rozdílů mezi tóny, soustředěnost na možnost vlastního i samostatného (bez zásahu učitele) odvození souvislostí a pravidel v hudbě.

Obsah předmětu Hudební výchova propojujeme s tématy Kosmické výchovy (např. zvuky v přírodě, hra na tělo, seznámení se s různými hudebními nástroji, s hudebními nástroji různých národů, s hudebními skladateli („vážná hudba“), hudebními díly, charakterem hudby různých národů (lidová hudba), s dějinami hudby, současnými hudebními styly, žánry aj.) i s oblastí matematiky a jazyka.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Charakteristika

Žáci v montessori třídě si prostřednictvím výtvarných aktivit utvářejí svou osobnost – rozvíjejí se v oblasti poznávací, emocionální a motorické.

Záměrem výtvarné výchovy je učit žáky vyjadřovat své pocity a emoce také prostřednictvím výtvarných technik, podporovat je v chuti kreslit a malovat. Žáci se učí vnímavě pozorovat a poznávat různé styly a možnosti zpracování jednoho tématu.

TĚLESNÁ VÝCHOVA

Charakteristika

Principy tělesné výchovy:

- přirozený pohyb, radost z pohybu, posilování tělesné zdatnosti
- takový pohyb, jaký si žáci zvolí v rámci dané nabídky, vycházet ze zájmu žáků, z jejich návrhů
- podpora samostatnosti, nezávislosti na učiteli, respekt pravidel – hry, cvičení, pokud znají pravidla a umí cvičit bezpečně, učitel zasahuje co nejméně
- učitel je pomocník – např. příprava nářadí, žáci si rádi zvolené aktivity organizují sami, učitel je oporou a autoritou, pokud to žáci potřebují
- učitel určuje téma hodiny, ukazuje, seznamuje s tím, co si žáci procvičí určitým cvikem, s určitým náčiním, na určitém nářadí
- překonávání překážek, zkvalitňování vlastního výkonu, bezpečné a motivující prostředí pro vyzkoušení gymnastických, atletických dovedností
- soutěžení – po domluvě s žáky, jednorázová forma – vyhodnotíme, ukončíme, společně mluvíme o pocitech, které mohou provázet výhru, prohru...
- rozvoj fyzických (obratnost, rychlost, síla...) i charakterových vlastností (vytrvalost, respekt druhého, čestnost, zodpovědnost...), spolupráce (cvičení, plnění úkolů ve skupinách)

Český výbor pro UNICEF

Český výbor pro UNICEF byl ustaven v roce 1991 jako národní, nevládní, dobrovolná organizace, reprezentující a svojí činností podporující zájmy Dětského fondu OSN - UNICEF v České republice.

Je jedním ze 37 Národních výborů pro UNICEF, které se ve vyspělých průmyslových zemích zabývají zejména těmito úkoly:

- informovat širokou veřejnost o poslání a konkrétní činnosti UNICEF ve prospěch dětí,
- upozorňovat veřejnost na situaci dětí ve světě i v ČR,
- získávat pro svoji činnost ve prospěch dětí dobrovolné spolupracovníky a příznivce (z řad jednotlivců i organizací),
- shromažďovat finanční prostředky pro pomoc strádajícím dětem celého světa, a? už formou vyhlášení sbírky, uspořádání benefiční akce,

pravidelného či jednorázového finančního příspěvku, prodejem pohlednic a jiného zboží UNICEF apod.,

- podporovat naplňování dětských práv.

www.unicef.cz

I. NÁVRH PROJEKTU

Název:	ZAKLÁDÁME PROSPĚŠNOU ORGANIZACI
EVVO – klíčová slova:	<i>vztah člověka k prostředí, náš životní styl, nerovnoměrnost života na Zemi, rozdílný společný vývoj na Zemi, rozdílné podmínky prostředí, příčiny a důsledky rozdílů, globalizace, dobrovolnictví</i>
Autor:	Mgr. Marie Švecová
Ročník:	doporučeno pro 4., 5. ročník
Typ projektu:	střednědobý, dlouhodobý (1-2 týdny)
Smysl projektu:	Děti se seznámí s významem a činností organizace UNICEF, uvažují o prospěšnosti organizací pro určitou skupinu lidí (např. děti, steří lidé, postižení, nemocní, bezdomovci, matky v tísní,...), prožití plánování a založení vlastní organizace s cílem pomoci určité skupině lidí, prožití postupného vytváření a vytvoření společného díla (puzzle UNICEF – <i>Čtyři roční období</i>) v rámci třídy (pracovní skupiny) na základě myšlenky spolupráce všech lidí na ochraně Země
Výstup:	založení vlastní organizace
Předpokládané cíle:	kognitivní: afektivní: psychomotorické: sociální:
Předpokládané činnosti:	1) teoretická část <ul style="list-style-type: none">• úvod do projektu – společné složení a přečtení části textu Jonathona Porritta: <i>Zachraňme Zemi</i>• práce s připravenými informačními materiály – letáky, vtištěné texty, webové adresy o významu a

	<p>činnosti UNICEF</p> <ul style="list-style-type: none"> • úkoly v pracovních listech, které mají děti zjistit z nabídnutých možností (<i>viz výše</i>) – samostatná práce, práce ve dvojici • pozvánka na „konferenci“ (<i>viz příloha - připravená</i>) <p>2) realizační část – probíhá ve dvou rovinách</p> <p>A) postupná realizace založení prospěšných organizací, příprava na „konferenci“ – práce ve skupinách</p> <p>B) skládání puzzle – v průběhu celého projektu děti postupně vytváří obraz z puzzle, hotová papírová podoba a podložka ke skládání je umístěna na dobře přístupném bezpečném místě (zabránit frustraci z nechtěného poničení rozpracovaného výtvoru), každý žák dostane asi 20 kousků puzzle, je za ně zodpovědný, může si je případně nechat u učitele a chodit si je vyzvedávat, když s nimi bude chtít pracovat, učitel před začátkem společného tvoření vyvodí a zapíše pravidla práce při skládání puzzle – samostatná práce</p> <p><i>*) poznámka: puzzle jsou již připraveny v krabici zhruba podle ročních období, doporučuji je takto i uklidit po skončení projektu - ušetření času při opakované realizaci projektu, puzzle připravené pro případné jiné využití</i></p> <p>3) reprezentační část</p> <ul style="list-style-type: none"> • učitel: průběh konference – „scénář“ (<i>viz příloha – připravený</i>) • děti: realizace „konference“, prezentace, propagace organizací – skupinová práce
Organizace:	společná práce, práce ve skupinách
Předpokládané výukové metody:	práce s textem, práce s PC (internet), skládání puzzle
Předpokládané pomůcky:	<p>1) teoretická část</p> <p>okopírovaný a rozstříhaný text Jonathona Porritta: <i>Zachraňme Zemi</i> ke společnému přečtení, složení, informační materiály o fondu UNICEF (fakta), PC – internet, kopie pracovních listů s úkoly pro každé dítě, pozvánka na „konferenci“</p> <p>2) realizační část</p> <p>A) prázdné papíry A3 pro skupiny – společné vyvození a zápis osnovy, co vše potřebujeme k založení</p>

	<p>prospěšné organizace (s učitelem), papíry, psací potřeby k vytvoření plakátu, letáků k propagaci, reklamě na „konferenci“, papír k scénáře</p> <p>B) puzzle UNICEF, plocha ke skládání, podložka ke skládání, pravidla při skládání, případně nějaké pytlíky, obálky pro každé dítě na jejich propůjčené puzzle ke skládání</p> <p>3) reprezentační část prostor k pořádání „konference“, scénář konference umístěný na viditelném místě</p>
Způsob prezentace projektu:	děti založené organizace se zúčastní závěrečné „konference“, prezentace a propagace založených žákovských organizací, reklama
Způsob hodnocení:	<p>hodnocení proběhne v rámci „konference“ – zhodnocení, diskuze</p> <p>hodnocení žáků:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pocity a stručné vyjádření k společnému skládání puzzle UNICEF <p>hodnocení učitelem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stručné shrnutí aktivit, co se dětem dařilo, co by mohly zlepšit, na čem by měly víc pracovat

II. REALIZACE PROJEKTU

Průběh projektu:

aktivita 1: úvod do projektu – společné složení a přečtení části textu Jonathona Porritta: *Zachraňme Zemi*

<p>popis:</p> <p>Děti se sejdou společně s učitelem např. na elipse. Následuje rozdělení do skupin a společné čtení a sestavení textu, který se položí hotový doprostřed elipsy.</p> <p><u>přílohy:</u></p> <p>příloha 1: text Jonathona Porritta: <i>Zachraňme Zemi</i></p>	<p>předpokládaný čas: 10 – 15 min</p>
--	---

--	--

aktivita 1 - příloha 1: text Jonathona Porritta: *Zachraňme Zemi*

„Každoročně zbytečně umírá v zemích rozvojového světa 14 milionů dětí ve věku do pěti let. Čtyři miliony dětí umírají na průjmová onemocnění, většinou po...

...pití znečištěné vody. Pět milionů zemře na další choroby, jako spalničky, tetanus nebo černý kašel. Více než milión...

dětí zemře na malárii. Zbytek pak zahubí kombinace nemocí, většinou proto, že jsou děti vyčerpané...

z podvýživy. Dětský fond OSN (UNICEF) uvádí, že na zdravotnické programy vedoucí k záchraně většiny dětí by roční náklady činily asi 2,5 miliardy USD.

Uvedený obnos se rovná dvěma procentům výdajů rozvojového světa na zbrojení, nákladům na pět bombardérů Stealth, ročnímu rozpočtu amerického průmyslu na reklamu...“

aktivita 2: práce s připravenými informačními materiály – letáky, vytištěné texty, webové adresy o významu a činnosti UNICEF

<p>popis:</p> <p>Děti vyhledávají informace v nabídnutých informačních materiálech, na internetu a zaznamenávají je do pracovního listu. Učitel připraví velký papír – plakát, na který budou děti lepit vyhledané informace o dětském fondu UNICEF. Následuje společné setkání na elipse, společná debata, zpětná vazba.</p> <p><u>přílohy:</u></p> <p>příloha 1: pracovní list</p>	<p>předpokládaný čas:</p> <p>20 min</p> <p>10-15 min</p>
--	---

<p>příloha 2: zásady trvale udržitelného rozvoje pro každého</p> <p>příloha 3: organizace v ČR, které propagují a podporují myšlenky trvale udržitelného rozvoje</p> <p>příloha 4: organizace v Brně, které pomáhají sociálně znevýhodněným jedincům, skupinám</p>	
---	--

aktivita 2 - příloha 1: pracovní list s úkoly

TEORETICKÁ ČÁST - PRACOVNÍ LIST

1) Přečti si materiál *Zásady trvale udržitelného rozvoje pro každého*. Vyber si dvě a zapiš je na linky.

.....

.....

2) Zjisti, které organizace v ČR propagují a podporují myšlenky trvale udržitelného rozvoje. Vyber si minimálně tři a zapiš je na linku.

.....

.....

.....

3) Potřebné informace vyhledej na internetu. Zapiš adresu uvedených organizací a najdi v mapě Brna. Co je hlavní náplní jejich práce? Jak pomáhají? Stručně zapiš.

• *Azylový dům pro matky s dětmi Domov sv. Markéty*:.....

• *Diecézní charita Brno*:.....

• *Armáda spásy*:.....

• *Adra*:.....

4)

zde odstříhni.....

5) Zjisti a zapiš dvě informace o dětském fondu UNICEF. Odstříhni a nalep na plakát.

.....

.....

.....

.....

aktivita 2 - příloha 2: zásady trvale udržitelného rozvoje pro každého

Zásady trvale udržitelného rozvoje pro každého:

1. Máme odpovědnost za udržení současného světa pro další generaci.
2. Příroda není nevyčerpatelná spíž. Rozumně využíváme přírodní zdroje. Vyčerpatelné zdroje lze využívat jen omezeně.
3. Mysleme na zachování koloběhu látek v přírodě. Omezujeme zbytečný odpad, podporujeme recyklaci.
4. Příroda je moudřejší než člověk. Řídme se proto jejími zákony a nesnažme se je obcházet.

5. Nejsme šťastni množstvím věcí, které máme, ale svými zážitky. Hledejme zážitky v přírodě, poznání, kultuře a komunikaci s ostatními lidmi, ne v materiálním blahobytu.

6. Važme si věcí, které vytvořil člověk, važme si však také výtvorů přírody.

7. Chovejme se k sobě přátelsky a s láskou, tak jak chceme, aby se lidé chovali k nám.

aktivita 2 - příloha 3: organizace v ČR, které propagují a podporují myšlenky trvale udržitelného rozvoje

Myšlenky trvale udržitelného rozvoje v ČR propagují a svojí činností podporují některá občanská sdružení:

- Český svaz ochránců přírody
 - Brontosaurus
 - Děti Země
 - Hnutí Duha

- Společnost pro trvale udržitelný rozvoj
 - Ekologický kruh
 - Zelený kruh

aktivita 2 - příloha 4: organizace v Brně, které pomáhají sociálně znevýhodněným jedincům, skupinám

MATERIÁL K ÚKOLU 3 – HLEDÁNÍ INFORMACÍ NA INTERNETU

- **Azylový dům pro matky s dětmi Domov sv. Markéty**

Staňkova 47

612 00 Brno

tel.: 549 122 962, 549 122 965, fax: 549 1225 950, mobil: 736 529 335

e-mail: dsm.brno@charita.cz

<http://brno.charita.cz/sluzby-utvaru-azylove-domy-a-denni-centrum/azylovy-dum-pro-matky-s-detmi-domov-sv-markety/>

- **Diecézní charita Brno**

www.dchb.charita.cz

- **Armáda Spásy**
armadaspasy.cz

- **Adra**

aktivita 2 - příloha 5: UNICEF v ČR

Český výbor pro UNICEF

Český výbor pro UNICEF byl ustaven v roce 1991 jako národní, nevládní, dobrovolná organizace, reprezentující a svojí činností podporující zájmy Dětského fondu OSN - UNICEF v České republice.

Je jedním ze 37 Národních výborů pro UNICEF, které se ve vyspělých průmyslových zemích zabývají zejména těmito úkoly:

- informovat širokou veřejnost o poslání a konkrétní činnosti UNICEF ve prospěch dětí,
- upozorňovat veřejnost na situaci dětí ve světě i v ČR,
- získávat pro svoji činnost ve prospěch dětí dobrovolné spolupracovníky a příznivce (z řad jednotlivců i organizací),
- shromažďovat finanční prostředky pro pomoc strádajícím dětem celého světa, a? už formou vyhlášení sbírky, uspořádání benefiční akce, pravidelného či jednorázového finančního příspěvku, prodejem pohlednic a jiného zboží UNICEF apod.,
- podporovat naplňování dětských práv.

www.unicef.cz

aktivita 3: společné přečtení pozvánky na „konferenci“

<p>popis:</p> <p>Poté, co proběhlo společné zhodnocení práce v pracovních listech, učitel ukáže dětem pozvánku na „konferenci“ a společně si ji přečtou.</p> <p><u>přílohy:</u></p> <p>příloha 1: pozvánka na „konferenci“ v obálce</p> <p>příloha 2: a) pro učitele: program Konference b) pro děti: program Konference</p>	<p>předpokládaný čas: max. 10 min</p>
---	---

aktivita 3 - příloha 1: pozvánka na „konferenci“

Pozvánka na konferenci

Organizace *Plné ruce práce*, která se zaměřuje na hledání a pomoc nově vznikajícím prospěšným organizacím vás zve na *K o n f e r e n c i*, která se koná..... na ZŠ Pastviny 70 v Brně.

S pozdravem

Mgr.....

aktivita 3 - příloha 2: a) pro učitele: program Konference

Konference

pro všechny, kteří nejsou lhostejní k tomu, co se kolem nás děje, co navzájem tvoříme

Program:

Zahájení konference

Prezentace nově vzniklých organizací

(název organizace, sídlo, na co se zaměřujeme, struktura organizace, členové, funkce, propagace - letáky...)

Zhodnocení tvorby společného díla, diskuze

(puzzle UNICEF, pravidla diskuze)

**) během konference - výstava pracovních listů a společného díla vytvořeného členy nově vzniklých organizací, inspirovaní koutek UNICEF*

Konference

pro všechny, kteří nejsou lhostejní k tomu, co se kolem nás děje, co navzájem tvoříme

Program:

Zahájení konference

Prezentace nově vzniklých organizací

(název organizace, sídlo, na co se zaměřujeme, struktura organizace, členové, funkce, propagace - letáky...)

Zhodnocení tvorby společného díla, diskuze

**) během konference - výstava pracovních listů a společného díla vytvořeného členy nově vzniklých organizací, inspirované koutek UNICEF*

aktivita 4: postupná realizace založení prospěšných organizací, příprava na „konferenci“

<p>popis:</p> <p>V průběhu jednoho či dvou týdnů žáci pracují ve skupinách, domlouvají se, vyvozují, postupně přichází na to, co všechno je potřeba pro založení nové organizace. Své nápady společně sdílejí na elipse, poté nastává rozdělení do skupin a písemné zpracování, příprava podle programu konference.</p> <p><u>přílohy:</u></p> <p>- nejsou potřeba</p>	<p>předpokládaný čas:</p> <p>v průběhu týdne</p>
--	--

--	--

aktivita 5: společné tvoření obrazu z puzzle

<p>popis: Společné tvoření obrazu z puzzle v průběhu projektu, více viz výše – předpokládané činnosti</p> <p><u>přílohy:</u> - nejsou potřeba</p>	<p>předpokládaný čas: v průběhu týdne</p>
---	--

--	--

aktivita 6: realizace „konference“

<p>popis: Před zahájením konference je potřeba připravit prostor, v němž bude konference probíhat.</p> <ol style="list-style-type: none">1) prostor pro vystavení žákovských pracovních listů2) plakát s programem konference na viditelném místě a „pódium“, kde budou jednotlivé prezentace probíhat3) inspirační koutek UNICEF, tzn. společně složené puzzle UNICEF – Čtyři roční období, plakát s informacemi o UNICEF vytvořený žáky v úvodní části projektu, případně cokoli, co s UNICEF souvisí (např. co donesou děti z domu...)	<p>předpokládaný čas: 45 - 60 min.</p>
--	--

<p>Učitel zahájí konferenci. Následuje prezentace nově založených organizací. Třetím bodem konference je diskuze a zhodnocení společného tvoření, zpětná vazba.</p> <p><u>přílohy:</u></p> <p>plakát s programem konference</p> <p>plakát s informacemi o UNICEF vytvořený žáky v úvodní části projektu, případně cokoliv, co s UNICEF souvisí (např. co donesou děti z domu...)</p>	
---	--

III. POUŽITÁ LITERATURA:

Mirvald, Stanislav. Dokoupil Jaroslav. Kopp, Jan. Matušková, Alena. Novotná, Marie: *Geografie - socioekonomická část pro střední školy 2*. Praha 1998.

I. NÁVRH PROJEKTU

Název:	BIO
EVVO - klíčová slova:	<i>životní prostředí, ekosystém - biom, biotop, biosféra, bioprodukt, biopotravina, lidské aktivity. životní styl</i>
Autor:	Mgr. Marie Švecová
Ročník:	doporučeno pro 3. ročník
Typ projektu:	krátkodobý - jednodenní

Smysl projektu:	Děti se seznámí, porozumí, vysvětlí, zapamatují si a zpracují některé pojmy, začínající na <i>bio</i> , které souvisí s environmentální tematikou, obohacení slovní zásoby.
Výstup:	vytvoření „B I O S L O V N Í K U“
Předpokládané cíle:	<p><u>kognitivní:</u> žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - vymýšlí, zapisuje slova, která začínají na <i>bio</i> - vyjádří obsah pojmu vlastními slovy, třídí slova, přiřadí definici k pojmu - vymýšlí, zapisuje vlastní nová slova a definice, pozoruje, která část slov je stejná - vyhledá potřebná slova ve slovníku, na internetu - seznámí se, zapamatuje si a porovná loga bioproduktů z ČR a EU - zhodnotí výsledek své práce, práce svých spolužáků - vymyslí a napíše recept - seznámí se s konkrétními příklady biomů, najde, v kterých částech světa se dané biomy mohou nacházet, roztřídí ke kontinentům, přečtou si stručnou charakteristiku <p><u>afektivní:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vytvoří vlastní Bioslovník - prezentuje výsledek své práce - vymyslí, zapíše a zhudební např. „Hymnu biologů“ - nakreslí reklamu, navrhnu propagační leták např. na biokosmetiku a vymyslí slogan <p><u>psychomotorické:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pracuje s kartami podle pokynů učitele (v elipse pracuje jeden) - vytvoří „Bioslovník“ tak, aby byl uspořádán jako skutečný slovník - vytvoří logo biopotravin podle šablony - obkreslí, vystřihnou a vykreslí - pracuje s pomůckou mapa polokoulí (Nienhuis) - zpracují „plakát“ k pojmům BIOM - BIOTOP <p><u>sociální:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - respektuje pravidla na elipse - zapojuje se při společných aktivitách - pracuje samostatně podle zadání v pracovním listu - spolupracuje ve skupině
Předpokládané činnosti:	<p>hlavní aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • společné vytvoření asociační mapy inspirované zkratkou BIO – práce na elipse

	<ul style="list-style-type: none"> • práce s pojmy na kartách, doplnění asociační mapy (zejména o pojmy, u nichž chceme, aby jim děti porozuměly) – práce na elipse • zápis slov do pracovního listu – sledování, fixování stejné části slova, využití vizuální paměti • vymýšlení vlastních slov a definic – tvořivá práce s jazykem • vytváření „Bioslovníku“ • vytvoření loga označujícího bioprodukty – pracovní činnost • prezentace vytvořených „bioslovníků“ • společné hodnocení projektu <p>doplňující aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tvořivá literární činnost: <ul style="list-style-type: none"> - děti vymyslí a napíší recept na biopolévku – popis pracovního postupu - děti vymyslí a zapíší, mohou i zhudebnit např. „Hymnu biologů“ – mohou mít nabídnuta slova, která mají při vlastní tvorbě použít • výtvarná činnost: <ul style="list-style-type: none"> - děti nakreslí reklamu, navrhnu propagační leták např. na biokosmetiku a vymyslí slogan • rozšiřující poznávací činnost : <ul style="list-style-type: none"> (lze využít např. i jako samostatnou aktivitu v hodině přírodovědy s žáky 4., 5. ročníku) - děti si zpracují „plakát“ k pojmu BIOM, seznámí se s konkrétními příklady, najdou, v kterých částech světa se dané biomy mohou nacházet, roztrídí ke kontinentům, přečtou si stručnou charakteristiku
Organizace:	společná práce, individuální práce, práce ve skupinách
Předpokládané výukové metody:	brainstorming, rozhovor, vysvětlování, tvořivá práce se slovy, s textem, práce se slovníkem, příp. vyhledávání na internetu, práce s mapou, práce s pomůckou, pracovní činnosti, grafické a výtvarné činnosti
Předpokládané pomůcky:	balicí papír (tabule), fixy, okopírované a rozstříhané karty s pojmy, lepidla, okopírované pracovní listy pro každé dítě, okopírovaná kontrola, linkované papíry, psací potřeby, pastelky – k tvorbě bioslovníku, slovníky cizích slov (kopie stránek ze slovníku), loga bioproduktů (ČR, EU), tvrdé papíry A5, nůžky, pastelky, šablony k tvorbě loga, PC s připojením na internet, obrázky biomů a názvy, mapa světa, mapa polokoulí a kontinentů (puzzle Nienhuis)
Způsob prezentace projektu:	prezentace vytvořených „Bioslovníků“

Způsob hodnocení:	hodnocení žáků: Co jsem si zapamatoval? (1 příklad) Co se mi líbilo/ nelíbilo? (1 příklad) hodnocení učitelem: stručné shrnutí aktivit, co se dětem dařilo, co by mohly zlepšit, na čem by měly víc pracovat
--------------------------	--

II. REALIZACE PROJEKTU

Průběh projektu:

aktivita 1: společné vytvoření asociační mapy inspirované zkratkou BIO – společná práce na elipse

<p>popis:</p> <p>Děti sedí kolem elipsy.</p> <p>Na balicí papír (tabuli) napíše učitel velkým tiskacím písmem slovo BIO nebo je možné toto slovo složit z písmen „pohyblivé abecedy“, která jakoby nechá schovaná třeba pod látkou na elipse a „hledá je“ (hraje zapomětlivého učitele, předstírá, že ani neví, na čem vlastně dnes budeme pracovat).</p> <p>„Koho napadá nějaké slovo, které také začíná na „bio“?“ Děti společně vymýšlí další slova, dokud je něco napadá. Učitel nebo některé dítě může zapisovat vymyšlená slova, spojuje je čárami se slovem BIO.</p> <p><u>přílohy:</u></p> <p><i>(nejsou potřeba)</i></p>	<p>předpokládaný čas:</p> <p>3-5 min</p>
---	--

aktivita 2: práce s pojmy na kartách, doplnění asociační mapy (zejména o pojmy, u nichž chceme, aby jim děti porozuměli) - společná práce na elipse

<p>popis:</p> <p>Učitel nechá některé děti vylosovat karty s dalšími pojmy, které začínají na „bio“ (viz příloha 1).</p>	<p>předpokládaný čas:</p>
---	----------------------------------

<p>Vedle balicího papíru rozloží jiné děti karty s definicemi pojmů, společně se děti snaží odhadnout nebo přiřadit definici k odpovídajícímu pojmu (viz příloha 2).</p> <p>Mohou se radit s kamarády za elipsou, ale v elipse může pracovat jen jeden (manipulovat s kartou, kterou si zvolil).</p> <p>Následuje kontrola s pomocí učitele, poté děti karty i definice nalepí, společná práce s učitelem.</p> <p><u>přílohy:</u></p> <p>příloha 1: rozstříhané kopie karet s pojmy</p> <p>příloha 2: rozstříhané kopie karet s definicemi</p>	<p>10 – 15 min</p>
---	---------------------------

aktivita 2

příloha 1: karty s pojmy

příloha 2: karty s definicemi ke kopírování

<p>pojem</p>	<p>definice</p>
---------------------	------------------------

bios	život, jeho projevy a formy, živá příroda
biosféra	část zemského povrchu osídlená živočichy
biograf	kino
biografie	životopis
biologie	věda zabývající se studiem

	živé přírody
biolog	vědec, který studuje živou přírodu
biom	společenství rostlin a živočichů určité rozsáhlé geografické oblasti spolu s prostředím a makroklimatem
biotop	stanoviště, nejmenší přírodní životní prostor, na němž žije rostlina nebo živočich
bioluminiscence	světélkování, spontánní luminiscence některých

	druhů živých organismů
biofilie	pud sebezáchovy

aktivita 3: zápis slov z asociační mapy do pracovního listu – sledování, fixování stejné části slova, využití vizuální paměti

popis: Děti dostanou nakopírované pracovní listy se zadáním k zápisu slov (viz příloha 1 a)).	předpokládaný čas: 10 - 15 min
---	---

Sednou si k mapě a zapisují slova podle zadání, nemusí zapsat vše, mohou zapsat i víc než 10 slov.
Po chvíli učitel může položit do elipsy kontrolu (viz příloha 1 b)). Pracují samostatně nebo po dvojicích.

přílohy:

příloha 1:

- a) pracovní list k zápisu slov
- b) pracovní list zadání - kontrola

aktivita 3 - příloha 1:

a) pracovní list k zápisu slov

*Do tabulky zapisuj velkým tiskacím písmem slova,
s kterými jsme pracovali na elipse:*

B	I	O	...

b) pracovní list zadání – kontrola

b	i	o	logie
b	i	o	log
b	i	o	s
b	i	o	sféra
b	i	o	graf
b	i	o	grafie
b	i	o	m
b	i	o	top
b	i	o	filie
b	i	o	luminiscence

aktivita 4: vymýšlení vlastních slov a definic – tvořivá práce s jazykem

<p>popis:</p> <p>Děti si vymýšlí a zapisují do pracovního listu svoje vlastní „bioslova“, tvoří k nim definice, případně nákres. Mohou pracovat s kamarády nebo samostatně.</p> <p><u>přílohy:</u></p> <p>příloha 1: pracovní list k zápisu vymyšlených slov</p>	<p>předpokládaný čas:</p> <p>10 - 15 min</p>
--	--

aktivita 4 – příloha 1: pracovní list k zápisu vymyšlených slov

Moje bioslova

☐ <i>bioslovo - název:</i> ☐ <i>definice vysvětlení:.....</i> ☐ <i>nákres – jak to vypadá:</i>	☐ <i>bioslovo - název:</i> ☐ <i>definice vysvětlení:.....</i> ☐ <i>nákres – jak to vypadá:</i>	☐ ☐ <i>definice v</i> ☐ <i>nákres – j</i>
---	---	--

aktivita 5: zpracovávání, vytváření „Bioslovníku“

<p>popis:</p> <p>Učitel má připravené slovníky, zejména slovník cizích slov. Děti se podívají, jak jsou ve slovníku slova zpracována.</p> <p>Pak začnou vytvářet svůj vlastní „bioslovník“. Pojmy vyhledávají ve slovníku cizích slov (je potřeba mít více slovníků nebo stačí okopírované stránky, s kterými budou děti pracovat (5 – 6 kopií)), pracují ve skupinách.</p> <p><u>přílohy:</u></p>	<p>předpokládaný čas:</p> <p>20 – 30 min (při zaujetí tvorbou může být i více času)</p>
--	---

--	--

aktivita 6: vytvoření loga označujícího bioprodukty – pracovní činnost

<p>popis:</p> <p>Děti vytvoří logo biopotravin vyrobených v ČR a v EU podle šablony - obkreslí, vystříhnou a načrtnou, vykreslí.</p> <p>přílohy: šablony k vytvoření loga bioproduktů ČR (5ks) a EU (4ks) – přiložené v pořadači</p>	<p>předpokládaný čas: 15-25 min</p>
--	---

Použitá literatura:

KRATOCHVÍLOVÁ, Jana: *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno 2006.

MIRVALD, Stanislav. DOKOUPIL Jaroslav. Kopp, Jan. MATUŠKOVÁ, Alena. NOVOTNÁ, Marie: *Geografie - socioekonomická část pro střední školy 2*. Praha 1998.

Slovník cizích slov (kol. autorů). Praha 1996.

www.unicef.cz

